

THE CATHOLIC UNIVERSITY OF AMERICA
Columbus School of Law

International Trade and Business Program

Washington, DC 20064

Sierpień 12, 2017

Rett R. Ludwikowski

Director and Professor of Law

(202) 319-5557

Ludwikowski@law.edu

OCENA PRACY DOKTORSKIEJ

MGR DARIUSZA STOLICKIEGO

ZASADA PODZIAŁU WŁADZ NA SZCZEBLU STANOWYM W USA---

---napisanej pod kierunkiem prof. dr hab. Andrzeja Zięby

1. Praca pana mgr Dariusza Stolickiego dotyczy tematyki o znaczeniu fundamentalnym dla specjalistów nie tylko z amerykańskiego prawa konstytucyjnego ale również bardzi

możliwie idealnym modelem ustroju państwa. Szukając źródeł rozważań nad stabilnymi formami rządów można sięgnąć do arystotelesowskiej koncepcji *politei*, a w ślad za nią do modelu rządu „mieszanego” Polibiusza i Cyncerona, upatrujących w państwie rzymskim kombinacji elementów monarchicznych, arystokratycznych i demokratycznych.

Już w tym miejscu warto podkreślić, że rozprawa ma bardzo solidne tło historyczne i autor sięga do wspomnianych wyżej starożytnych i średniowiecznych antecedenencji koncepcji podziału władz (s. 39 i n.), słusznie jednak koncentruje się na rozwoju tej doktryny w okresie Oświecenia (myśl polityczna Locka i Monteskiusza).

Trzeba przyznać również, że dyskusje na temat właściwego rozumienia podziału władz nie straciły na aktualności we współczesnych realiach politycznych. Koncentrując się na problematyce amerykańskiej warto wskazać tu na toczące się w tym kraju dyskusje na temat „podziału, separacji i izolacji” władz; „równowagi” i systemu „równoważników konstytucyjnych”; „ścierania” się władz etc.. W tym aspekcie interesujące są obserwacje autora dotyczące możliwości rozwinięcia się w Stanach Zjednoczonych doktryny dopuszczającej prymat jednej władzy (w tym wypadku legislatywy) w systemie niekoniecznie równych ale równoważących się władz (s.140 i n.)

Można więc odnotować, że autor dostrzega aktualne znaczenie badanej przez siebie problematyki: z jednej strony, rosnącą skłonność prezydentów amerykańskich do zastępowania regulacji Kongresu (w okresach inercji legislatywy) dekretemi wykonawczymi, ale, z drugiej strony, kontrowersyjną akceptację przesunięcia na Kongres prawa do decydowania o sankcjach zagranicznych (w tym wypadku w stosunku do Rosji).

Szukając dalszych przykładów aktualnych sporów wokół znaczenia doktryny podziału władz warto jest odnotowania, że Sąd Najwyższy Stanów Zjednoczonych, korzystając z prawa do interpretacji elastycznych sformułowań Konstytucji, stał się organem, którego quasi-prawotwórcze interwencje w zakres działania federalnej egzekutywy i legislatywy i w ich relacje z organami stanowymi, z trudem mieszczą się w amerykańskiej koncepcji „sprawdzianów i równowazników”. Problem upolitycznienia sądów w Stanach Zjednoczonych, dostarczył wartych zweryfikowania argumentów o rzekomo porównywalnym do sytuacji amerykańskiej procesie reformy węgierskiego czy polskiego sądownictwa uzasadnianej etykietką „upolitycznienia” organów trzeciej władzy w tych krajach. Jest to temat wykraczający poza główną tematykę ocenianej dysertacji, ale niewątpliwie warty krytycznej analizy komperatystycznej.

Sumując obserwacje dotyczące tematyki pracy, podkreślam słuszną decyzję autora, by do ogólnych dyskusji na temat aktualnej interpretacji doktryny podziału władz dodać mniej wyeksploatowany wątek podziału władzy w komponentach federalnych takiego państwa jak Stany Zjednoczone. Niemniej, już na wstępie należy zauważyć pewien brak proporcji w konceptualizacji pracy. Z jednej strony, autor zastrzega się, że praca „pomija cały szeroki obszar federalnego podziału władz.....” (s.3); z drugiej strony, trzeba zauważyć, że rozdziały dotyczące historii i celów zasady podziału władz w aspekcie ogólnym są dla czytelnika znacznie ciekawsze niż analiza specyficznych amerykańskich stanowych rozwiązań.

- Oceniając przedstawioną do recenzji wersję pracy, należy przyznać, że jej konstrukcja jest logiczna. Autor wyjaśnia we wstępie swoją koncepcję struktury pracy i jest to propozycja generalnie akceptowalna. Pierwsza, wstępna część, prezentuje ogólne problemy

wyjaśniające znaczenie tematyki pracy, listę głównych kwestii merytorycznych oraz uwagi dotyczące użytej w pracy terminologii. Część druga (Rozdziały II-IV), najbardziej szczegółowa, prezentuje stanowe wersje organizacji, działania i współpracy organów ustawodawczych, wykonawczych i sadowych w federalnych komponentach Stanów Zjednoczonych. Część trzecia (Rozdziały V i VI) jest w aspekcie strukturalnym pracy najbardziej kontrowersyjna, gdyż autor powraca tutaj do ogólnych problemów dotyczących norm strukturalnych i zasad hamowania i równoważenia władz. Dla uniknięcia zbędnych powtórzeń, sugeruję by w trakcie przygotowania pracy do publikacji, problemy te analizować raczej w ogólnej niż szczegółowej części pracy.

3. Jeżeli chodzi o stylistykę pracy notuję, że dysertacja napisana jest poprawnym językiem i w aspekcie przyszłych planów publikacyjnych (które niewątpliwie można autorowi sugerować) należy rozprawę jedynie poddać starannej weryfikacji eliminującej wspomniane już powyżej powtórzenia i nakładające się na siebie wątki dotyczące doktrynalnych i praktycznych aspektów koncepcji podziału władz i władczych funkcji.
4. Doradzam autorowi również skrócenie niektórych zbyt długich zdań i paragrafów, które utrudniają czytelnikowi śledzenie podstawowych wątków jego rozważań. Przykładem może tu być wieloczłonowe zdanie na str. 3 rozpoczynające się od słów „Wynika to z faktu....”, które z pewnością winno zostać przeredagowane. Są to wszakże sugestie, których wykorzystanie w przyszłej możliwej publikacji, zostawiam do uznania doktoranta.

5. Praca mgr Stolickiego jest jedną z najobszerniejszych doktorskich dysertacji, które autor tej recenzji oceniał w jego naukowej karierze. Z jednej strony, przegląd i weryfikacja samej Bibliografii (III tom pracy) stanowi wyzwanie dla recenzenta, z drugiej strony, jest dowodem ogromnego wysiłku badawczego doktoranta, który niewątpliwie należy wysoko ocenić. W tym świetle podkreślam, że dysertacja jest oparta na rzetelnej analizie materiału dotyczącego koncepcji podziału władz i może służyć jako drogowskaz do dalszych studiów nad tytułową problematyką.
6. Podsumowując, wyrażam opinię, że praca pana Dariusza Stolickiego jest rozprawą dojrzałą, opartą na gruntownych badaniach, które dowodzą szerokości zainteresowań badawczych, talentu i pracowitości autora. W wyniku mojej analizy stwierdzam, iż przedstawiona mi do recenzji rozprawa stanowi oryginalny wkład do studiów nad teorią podziału władz i potwierdza ogólną wiedzę teoretyczną autora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauk o polityce, jak i umiejętność prowadzenia przez autora samodzielnej pracy naukowej.
7. Tym samym rozprawa spełnia warunki określone w art. 13 ust. 1 Ustawy z dnia 14.03.2003 o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. 2003, nr 65, poz. 595 ze zmianami wprowadzonymi w 2011 r.). Na tej podstawie wnioskuję o podjęcie kolejnych kroków w procedurze doktorskiej, w tym o dopuszczenie do publicznej obrony oraz do nadania panu mgr Dariuszowi Stolickiemu stopnia naukowego doktora w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie nauki o polityce.

Prof. dr hab. Rett R. Ludwikowski

Director and Professor of Law

International Trade and Business Program
Comparative and International Law Institute
Columbus School of Law
The Catholic University of America
Washington D.C. 20064, USA